VIKIPEEDIA

Mizo keel

Mizo keelt kõneleb emakeelena mizo rahvas Mizorami osariigis Indias, osariigis Myanmaris ja Bangladeshis, Chittagongi mäe piirkonnas. 2001. a. seisuga oli Mizo keele kõnelejaid kokku 687 750, neist 675 000 Indias [2]

mizo keel (Lushai)	
Kõneldakse	Indias, Bangladeshis
Piirkonnad	Mizoram, Manipur, Myanmar, Assam, Churachandpur, Nagaland, Tripura
Kokku kõnelejaid	687 750 (2001) [1]
Keelesugulus	hiina-tiibeti keeled tiibeti-birma keeled kuki-tšini keeled mizo keel
Ametlik staatus	
Ametlik keel	India Mizorami osariigi ametikeel
Keelekoodid	
ISO 639-2	lus
ISO 639-3	lus 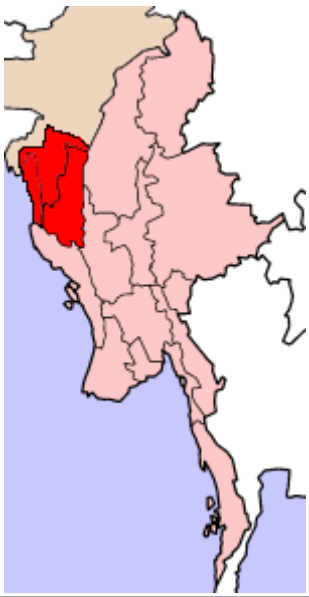

Sisukord

Keele struktuuri andmed
- Hääldus
- Toonid ja intonatsioon
- Lauseehitus
- Arvsõnad
- Keelenäited

Muu info

Viited

Keele struktuuri andmed

Mizo keeles on 25 häälikut [3] :

a, aw, b, ch, d, e, f, g, ng, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, v, z

Hiljem lisati pikkadele täishäälikutele tsirkumfleks ^ [4] :

â, ê, î, ô, û

Tsirkumfleksid ei olevat suutnud täielikult kirjapildis siiski mizo keele omapärasid edasi anda ja seetõttu võeti Mizorami kohalikus ajalehes Vanglaini kasutusele ka rõhud ja täpid, rõhutamaks toone ja intonatsioone: á, à, ä, é, è, ë, í, ì, ï, ó, ò, ú, ù, ü [5]

Hääldus

Täishäälikud jagunevad üksikvokaalideks, diftongideks (ehk kakskikvokaalideks) ja ka triftongideks (ehk kolmikvokaalideks)

Kolmikvokaalid mizo keeles on *iai*, *iau*, *uai*, *uau*.

Kaashäälikud jagunevad klusiilideks, afrikaatideks, frikatiivideks, nasaalideks ja liikvidadeks.

Mizo keel on toonikeel, kus helikõrgus ja hääldus muudavad sõnade tähendust vastavalt. [6]

Toonid ja intonatsioon

Järgnevalt on toodud kaheksa tooni ja intonatsiooni, mida saab täishäälikuga esitada. Näites on täishäälikuks *a* sõnakombinatsioonis *p-a-n-g*[7]:
Pikk kõrge toon: *páng*
Pikk madal toon: *pàng*
Maksimaalne toon: *pâng*
Hetkeline toon: *päng*
Lühike tõusev toon: *pǎng*
Lühike kukkuv toon: *pȧng*
Lühike keskmine toon: *pang*
Lühike madal toon: *pạng*

Lauseehitus

Laused ehitatakse mizo keeles üles järjekorras alus - sihitis - öeldis[8].

Arvsõnad

Arvud ühest kümneni mizo keeles on:
üks - (Pa)khat
kaks - (Pa)hnih
kolm - (Pa)thum
neli - (Pa)li
viis - (Pa)ngá
kuus - (Pa)ruk
seitse - (Pa)sarih
kaheksa - (Pa)riat
üheksa - (Pa)kua
kümme - Sàwm

Keelenäited

mi-sual in a man doon - kurjategija saab su kätte

lhim tak in a-n om - nad elasid õnnelikult

kho-pui a´ a peem - ta kolis linna[9]

Muu info

Olemas on ka mizokeelne piibel[10]

Viited

1. Ethnologue (http://www.ethnologue.com/language/lus) (vaadatud 25. novembril 2013)

2. Ethnologue (http://www.ethnologue.com/language/lus) (vaadatud 25. novembril 2013)
3. Wikipedia (https://en.wikipedia.org/wiki/Mizo_language) (vaadatud 25. novembril 2013)
4. Wikipedia (https://en.wikipedia.org/wiki/Mizo_language) (vaadatud 25. novembril 2013)
5. Wikipedia (https://en.wikipedia.org/wiki/Mizo_language) (vaadatud 25. novembril 2013)
6. Wikipedia (https://en.wikipedia.org/wiki/Mizo_language) (vaadatud 25. novembril 2013)
7. Wikipedia (https://en.wikipedia.org/wiki/Mizo_language) (vaadatud 25. novembril 2013)
8. Ethnologue (http://www.ethnologue.com/language/lus) (vaadatud 25. novembril 2013)
9. The Grammar of Simple Clauses in Mizo (http://sealang.net/sala/archives/pdf8/chhangte1989grammar.pdf)
10. Lõik mizokeelsest piiblist (http://www.worldscriptures.org/john1-jpgs/mizo.jpg)

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Mizo_keel&oldid=5146383"

Selle lehekülje viimane muutmine: 04:48, 18. november 2018.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.